

Social præsentation af Randbøldalmuseet

Udarbejdet af www.autismgoto.com i maj 2021 med støtte fra Bagger-Sørensen Fonden

Jeg vil gerne besøge Randbøldalmuseet. Jeg er ved at planlægge mit besøg på museet. Denne sociale præsentation af museet kan hjælpe mig med at forberede og planlægge mit besøg.

Gennem den sociale præsentation, kan jeg få en forestilling om, hvad et besøg på museet indebærer. I præsentationen kan jeg læse om det, jeg kan opleve på museet.

Denne præsentation gennemgår praktiske forhold på museet og fortæller om de faste udstillinger og aktiviteter. På billedet kan jeg se indkørslen til museet og udstillingsbygningen. Ved siden af udstillingsbygningen lægger den lille røde bygning, der kaldes Det røde palæ og mellem de to bygninger er der indgang til området med vandeksperimenter. Adressen er Dalekildevej 1, 7183, Randbøl.

Indhold af social præsentation

På Randbøldalmuseet kan jeg lære om gamle dages produktion af papir og klæde (ældre ord for tøj lavet af stof). Og jeg kan se og afprøve en række vandeeksperimenter.

I denne præsentation kan jeg læse om:

1. Udstillingsbygningen	side 3 til side 27
2. Vandeeksperimenter	side 28 til side 43
3. Det røde palæ – Madpakkehuset	side 44 til side 46

Jeg kan vælge at læse hele præsentationen som forberedelse til mit besøg. Jeg kan også vælge det, som er særligt vigtigt for mig som forberedelse til mit besøg.

Jeg kan læse om museet på <https://www.vejlemuseerne.dk/besoeg-os/randboeldalmuseet/>

1. Udstillingsbygningen - indgang

Jeg kan begynde min tur rundt på Randbøldalmuseet i udstillingsbygningen.

Her er indgangsdøren til udstillingsbygningen.

Reception

Inden for døren til højre er receptionen.

Her kan jeg få informationer og svar på mine spørgsmål, hvis jeg har nogle.

Der er gratis entré på museet.

Receptionen ligger sammen med museumsbutikken og lige ved siden af er toilettet.

Randbøldalmuseets åbningstider er skiftende alt efter årstiden. Jeg kan se åbningstiderne her:

<https://www.vejlemuseerne.dk/besoeg-os/randboeldalmuseet/>

Museumsbutik

Her kan jeg se museumsbutikken.

Jeg kan f.eks. købe væve- og papirvarer, bøger, kunsthåndværk, håndgjorte sæber og mange andre gaveartikler.

Jeg kan også købe is og drikkevarer i museumsbutikken.

Dør til toilet

Ved siden af museumsbutikken er døren til toilettet.

Toilet

Gennem et forrum kan jeg gå ind på toilettet.

Der er kun et toilet og jeg kan se det her.

Trappe og lift til første sal

Lige overfor receptionen er trappen op til 1. sal, hvor museets udstilling er, Randbøldal – Jyllands første industrilandsby. Udstillingen er opdelt i to dele.

På trappen er også en lift til kørestolsbrugere.

Udstillinger på første sal

Over trappen på første sal kan jeg se rundstokke, der hænger ned fra loftet.

De blev brugt til tørring af nylavet papir.

Når jeg går forbi rundstokkene, kommer jeg til de to udstillinger på første sal.

To udstillinger

Der er to udstillinger på første sal.

En om Papirfabrikken, der lå i Randbøldal fra 1732 til 1846.

Og en om Randbøldal Klædefabrik, der eksisterede fra 1846 til 1983.

Jeg kan vælge først at se udstillingen om Papirfabrikken.

Indgang til udstilling om Papirfabrik

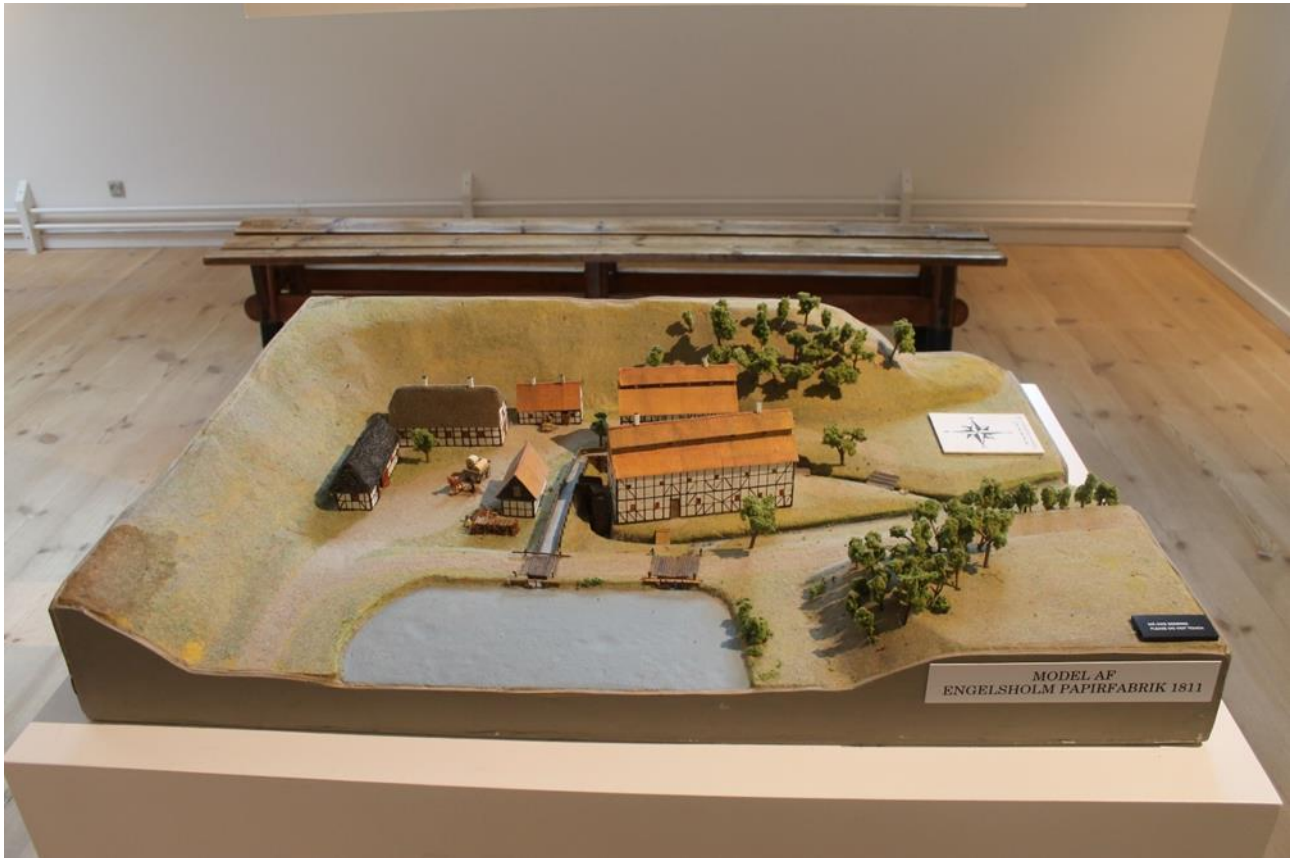
Jeg går ind ad døren til udstillingen om Engelsholm Papirfabrik, som fabrikken hed.
Hele udstillingen er i et rum.

Udstillingsrummet

I udstillingsrummet kan jeg bl.a. se plancher, billeder, eksempler på papirprodukter og en model af papirfabrikken.

Model

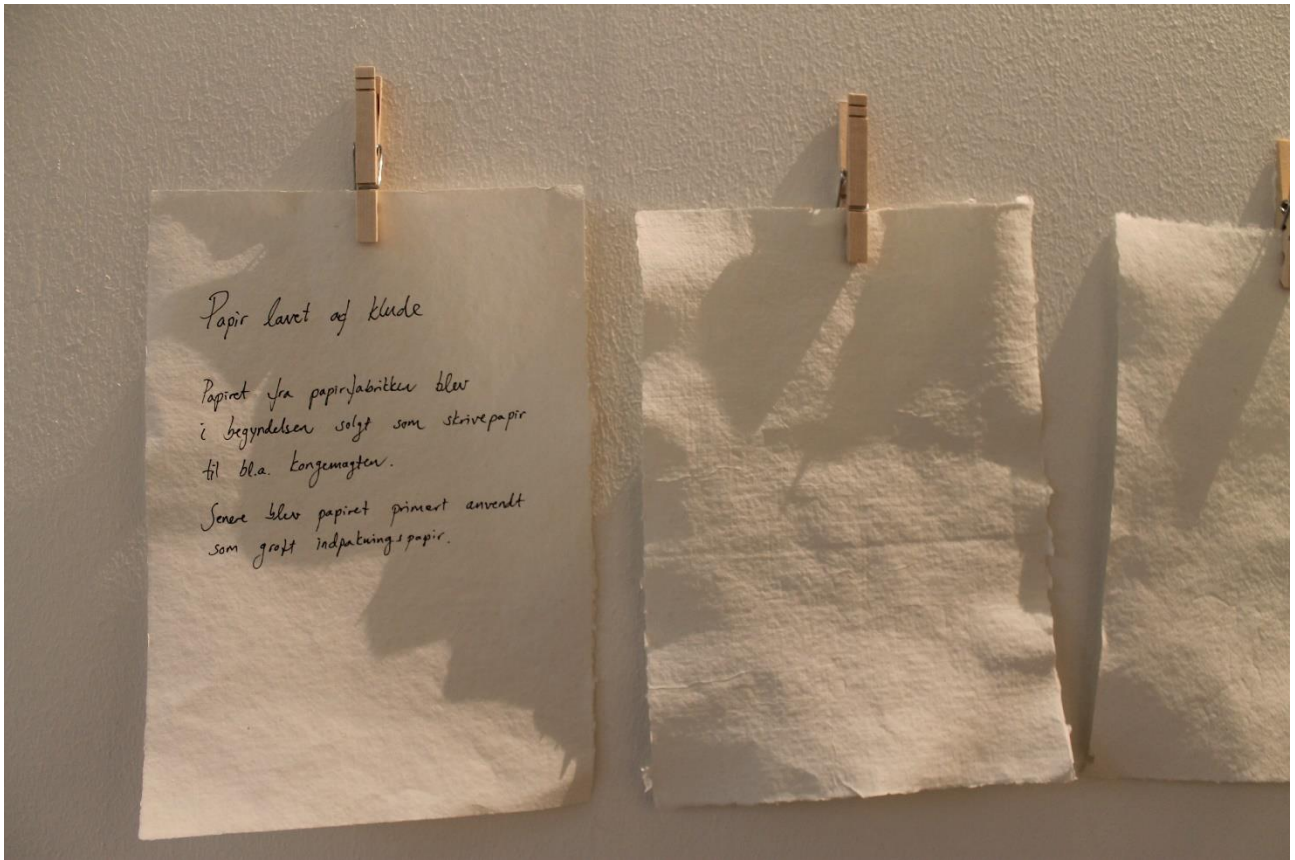

Her kan jeg se en model af Engelsholm Papirfabrik, som den så ud i 1811.

Produktionsmaskinerne blev drevet af vandkraft fra Vejle Å.

Papirfabrikken brændte i 1846.

Papir af klædestof

På væggen ved siden af modellen, kan jeg se prøver på papir lavet af klædestof.

Plancher

PAPIRPRODUKTION i 1700-tallet

Det ældste kendte billede af Engelsholm Papirfabrik er en stregtegning fra 1811. Bygningerne kan have ændret udseende, siden Lichtenberg grundlagde papirfabrikken i 1732, men placeringen er den samme.
Foto: Nationalmuseet.

STIGENDE EFTERSPØRGSEL PÅ PAPIR

I 1700-tallet steg efterspørgslen på papir. Den voksende centraladministration i København havde behov for at vide, hvad der skete rundt om i landet, og det krævede papir i store mængder. Toldprotokoller, skatteattester, ansøgninger og generelle indberetninger fra hele landet foretog på papir, og fra højeste stand var der ønske om, at dette papir ikke skulle være en importvare. Derfor startede kongen anlæggelsen af papirfabrikker inden for landets grænser.

'HOLLÆNDEREN'

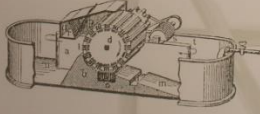
Efter stampningen fik den våde tekstmasse en tur i Hollænderen, som var drevet af det andet møllehjul. Hollænderen var en fordelingsmaskine. Den bestod af en række knivemontaget på en træskel, som drejede rundt og fældede stofmassen til pulp i et aflangt kar, nærmest som en moderne blender. Efter nogle timer i Hollænderen blev cellulospapren opløst med porcellenser eller gips. Herefter blev det opvarmet til 50-80 graders varme og til sidst hældt over i formkaret.

FRA PULP TIL PAPIR

Nu kunne papirformene dyppes i karet, og den tynde grød blev til fine, firkantede papirstykker. En del af vandet blev rykket ud, og herefter blev det stadig fugtigere papir taget ud af papirformen, lagt mellem to stykker filt, og det sidste vand blev presset ud. Engelsholm Papirfabrik rullede over 380 filmåtter til presningen, hvilket siger noget om produktionsmængden. Efter presningen blev papirstykkerne hængt til tæne på tæreløfterne i de to store møllebygninger, hvorefter de blev dypet i hapalim, særet igen, glattet med zinkplader og til sidst pakket. Herefter blev papiret distribueret til manufakturforeninger og private opkøbere.

KLUDESAMLERNE

Det var først i 1800-tallet, det blev muligt at producere papir af træ. I 1700-tallet var papirproduktion baseret på gammel tekstil, der blev genbrændt – tøj, sengetøj og andre stoffer, der fik den samlede betegnelse 'klude'. De bedste klude var de rene, hvide linseklude (boomuld eller hør). Kludene blev indsamlet af kludesamlere, der kørte med hestevogn rundt til gårdene og opkøbte klude. Når kludene kom ind på fabrikken, blev de sorteret og fik fjernet knapper og påknyttede lænd. Herefter blev de stampet igennem med vand. På Engelsholm Papirfabrik var der to møllehjul, og det ene træk 15 stamper, der stampede den våde tekstil godt igennem og frigjorde cellulosen.

Hollænderen fældede tekstilmassen, der skulle laves til papir. Fra Salmonsens Konversationsleksikon.

I 1700-tallet steg efterspørgslen på papir. Den voksende centraladministration i København havde behov for at vide, hvad der skete rundt om i landet, og det krævede papir i store mængder.
I 1800-tallet blev det muligt at producere papir af træ. I 1700-tallet var papirproduktion baseret på gammel tekstil, der blev genbrændt – tøj, sengetøj og andre stoffer, der fik den samlede betegnelse 'klude'. Kludene blev sorteret og fik fjernet knapper og påknyttede lænd. Herefter blev de stampet igennem med vand, til sidst kom de en tur i Hollænderen, en fordelingsmaskine, som bestod af en række knivemontaget på en træskel, der drejede rundt og fældede stofmassen.

1842 bygges Indels Pølse- og smør-fabrikken. Den blev bygget af Lichtenberg.

På denne planche kan jeg læse om papirproduktion i 1700-tallet.

I udstillingsrummet er der flere informationsplancher, der bl.a. også fortæller om fabrikkens historie.

Den anden udstilling på 1. sal

Jeg kan nu forlade udstillingen om papirfabrikken og gå videre til udstillingen om Randbøldal Klædefabrik.

Vandkraft

Lige før jeg går ind ad døren til udstillingen om Randbøldal Klædefabrik, kan jeg se en planche og en model, der fortæller om vandkraft og hvor vigtig vandkraft har været for fabrikkerne på stedet.

Udstilling om Randbøldal Klædefabrik

Jeg går ind ad døren til udstillingen om Randbøldal Klædefabrik.

Vandmølle

Her kan jeg se en rekonstruktion af en vandmølle, som er blevet brugt til at skabe kraft til maskinerne på fabrikken.

Prøv vandmøllen

Jeg kan prøve vandmøllen og se hvordan den virker.

Håndtagene til vandmøllen anvendes som beskrevet på dette skilt.

Håndtagene til vandmøllen

Her kan jeg se håndtagene til vandmøllen.

Montre med revolvervæv

I udstillingsrummet er der flere montrer med udstillingsgenstande.

I denne montre kan jeg se en revolvervæv, som blev brugt på klædefabrikken.

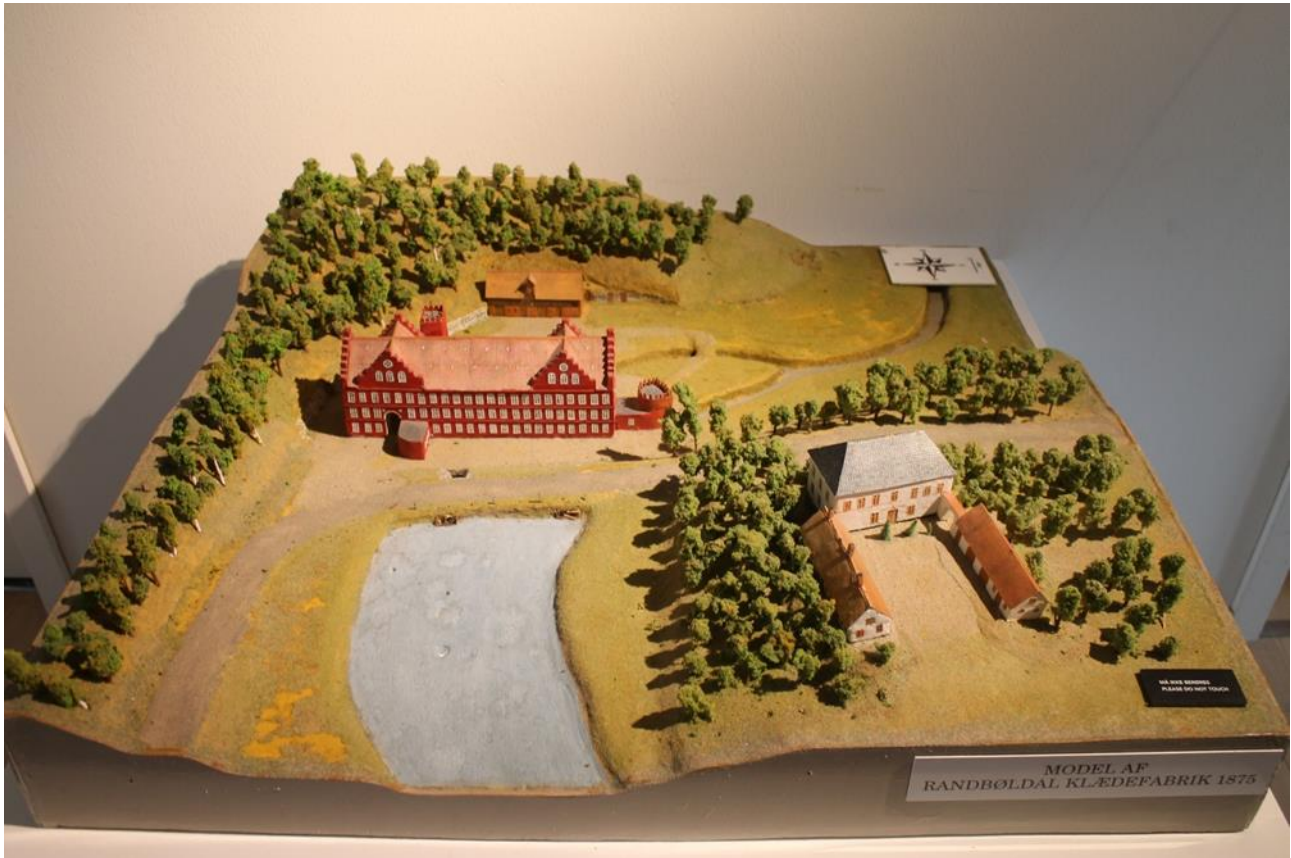
Ranbøldal Klædefabrik

På disse to plancher kan jeg læse om klædefabrikkens historie.

Da papirfabrikken brændte i 1846, blev den genopbygget, men nu som en klædefabrik.

Model af klædefabrikken

Her kan jeg se en model af klædefabrikken, som den så ud i 1875.

Den store røde fabriksbygning styrtede sammen i 1983 og findes ikke mere.

Bagerst på modellen kan jeg se magasinbygningen, som i dag er museets udstillingsbygning.

Forrest til højre på modellen kan jeg se Det hvide palæ, som i mange år var bolig for ejere og ledere af fabrikken. Det hvide palæ eksisterer stadig i dag, men er i dårlig stand. Det hører ikke til museet, men jeg kan se det udefra.

Ned ad trappen til værksteder

Jeg kan nu forlade 1. salen og gå ned ad trappen.

For enden af trappen, lige overfor receptionen, er indgangen til museets værksteder for Vævelauget Randbøldal og Den frivillige papirgruppe, Randbøldalmuseet.

Værkstederne er åbne, når museet er det. Der kan være arrangementer i værkstederne. Hvis der er arrangementer, så kan jeg se, hvordan de frivillige arbejder med papir og vævning.

Jeg kan læse om Vævelaugets og Papirværkstedets arrangementer og hvornår jeg kan se dem arbejde i værkstederne her:

<https://www.vejlemuseerne.dk/besog-os/randboeldalmuseet/>

Papirværkstedet

Her kan jeg se papirværkstedet. Det er det første rum, jeg kommer ind i.

Vævelaugets værksted

Her kan jeg se forskellige væve i Vævelaugets værksted, som man kommer til gennem rummet med papirværkstedet.

Når Vævelauget er til stede og ved arrangementer kan jeg se, hvordan vævene fungerer.

Jeg kan også se eksempler på vævede produkter.

Herefter kan jeg forlade udstillingsbygningen ad samme dør som jeg kom ind .

2. Vandeksperimenter

Til venstre for døren i udstillingsbygningen ligger området med vandeksperimenter, som jeg kommer ind til, ved at gå ind gennem lågen i hegnet.

Overblik over området med vandeksperimenter

Her kan jeg se det meste af området med vandeksperimenter.

På de næste sider kan jeg læse om en række af disse vandeksperimenter.

Først kan jeg se på Arkimedes skrue, som ligger til venstre, når jeg er kommet ind på området.

Herefter kan jeg følge stien til højre for vandløbet, i midten af billedet, og gå rundt og se de enkelte vandeksperimenter.

Arkimedes skrue

Arkimedes skrue bruges til at løfte vand op til et højereliggende område.

Jeg kan selv få skruen til løfte vandet ved at dreje på det hjul, der sidder i den nederste ende af skruen.

Informationsskilte

Jeg kan læse mere om Arkimedes skrue på dette informationsskilt, der er ved siden af skruen.

Jeg kan læse tilsvarende skilte om alle vandes eksperimenterne i området. Jeg kan læse historien om dem og få at vide, hvordan jeg kan få vandes eksperimenterne til at fungere.

Enkelte vandes eksperimenter kan jeg kun se på og ikke prøve selv. Det fremgår af skiltene om eksperimenterne kan prøves.

Støbejernspumper

Når jeg går videre ad stien til højre for Arkimedes skrue, kommer jeg til to støbejernspumper.

Her kan jeg pumpe vand op og ud i de kanaler og sandkasser, jeg kan se ved pumperne.

Turbine

Herefter kommer jeg frem til en turbine, som er en moderne udgave af et vandhjul.
Jeg kan læse om den på skiltet.

Vandingsmølle

Længere henne ad stien kan jeg se en vandingsmølle, som virker ved vindkraft.
Så hvis det blæser, kan jeg se den i funktion.

Ned ad trappe til overfaldshjul

Ved siden af vandingsmøllen er en trappe, som jeg kan gå ned ad for at komme til overfaldshjulet.

Overfaldshjul

Her kan jeg se overfaldshjulet, som ligger nede ved åen.

Hjulet kører af sig selv, når der er åbnet for vandet.

Hjulet kan betjenes af museets personale.

Skvatmølle

Ved siden af overfaldshjulet ligger en skvatmølle.

Denne mølle kører af sig selv, når vandet åbnes. Møllen kan betjenes af museets personale.

Sluser

Efter skvatmøllen kommer jeg til sluserne.

Her kan jeg gå op ad trappen til stien, hvor jeg var, før jeg gik ned til overfaldshjulet. Så kan jeg se sluserne ovenfra.

Ved at åbne de enkelte sluseporte kan jeg flytte vand fra kammer til kammer.

Område med bænke og borde

Ved siden af sluserne er der et område med bænke og borde, som jeg kan benytte.
Jeg kan sidde og slappe af eller jeg kan nyde medbragt mad, hvis jeg vil det.

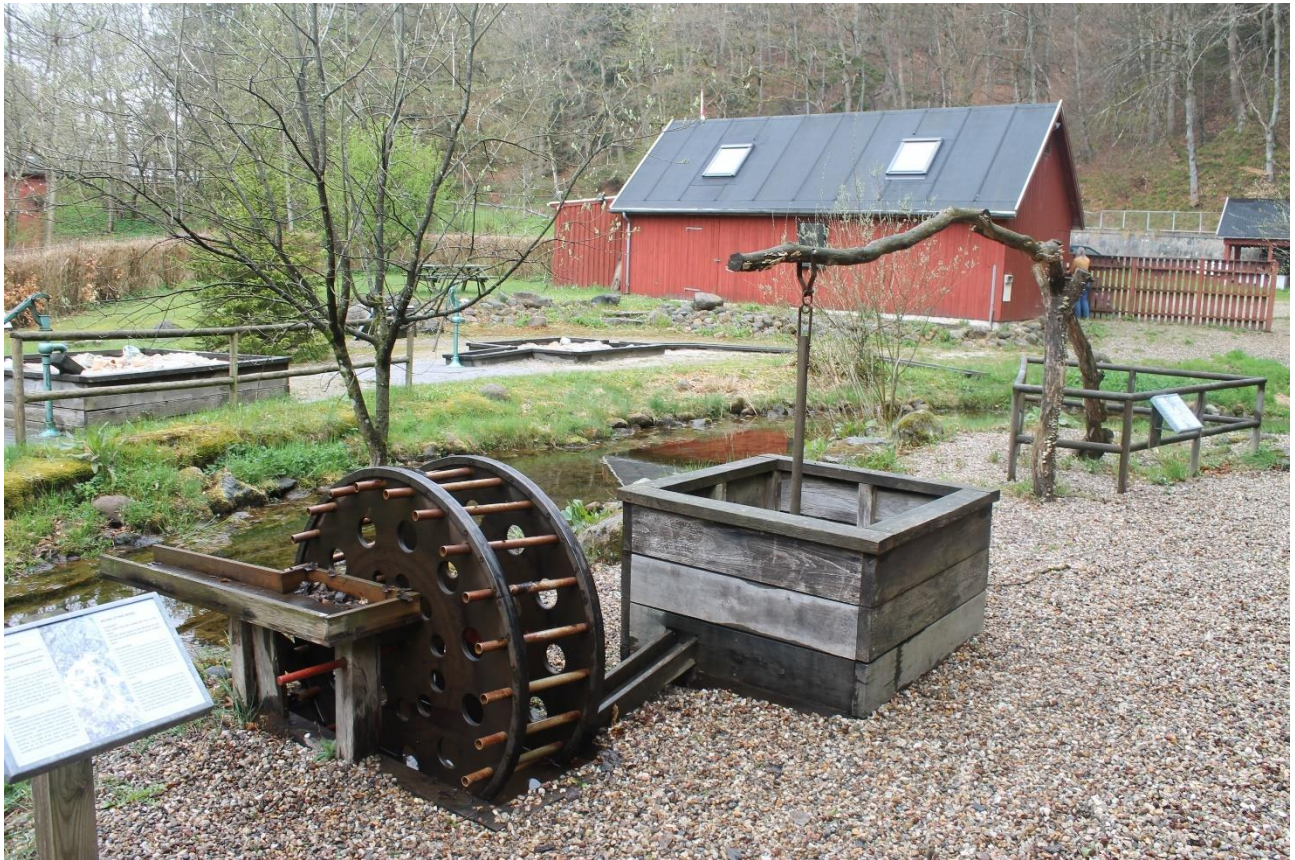
Bambuspumpe

Her kan jeg se en bambuspumpe.

Jeg kan få vand ud af rørene ved at pumpe op og ned med bambusstængerne.

Vandløftningshjul og vippebrønd

Her kan jeg se vandløftningshjul til venstre og vippebrønd til højre.

I vippebrønden kan jeg sænke en spand ned i brønden ved at bruge vippestangen. Når den er fyldt med vand fra brønden, kan jeg trække den op og hælde vandet ned i renden, der går over til vandløftningshjulet.

Her kan jeg dreje hjulet, så vandet løftes op til et højere niveau.

Vindebrønd, vandhjul og klokkespil

Jeg kan nu gå videre hen til vindebrønden.

Jeg kan sænke en spand ned i brønden, så den bliver fyldt med vand. Jeg kan trække spanden op igen ved at dreje metalhjulet.

Herefter kan jeg hælde vandet ned i renden, så det løber ned over hjulet og får klokkerne til at ringe.

Havevander og vandfald

Det sidste vandeksperiment på min tur rundt på området kaldes havevander og vandfald. Det ligger lige på den anden side af Arkimedes skrue, som var det første, jeg så.

Jeg kan sætte havevander og vandfald i gang ved at trykke på en elektrisk kontakt. Kontakten er tidsstyret, så den slukker af sig selv.

Jeg har nu været igennem hele området med vandeksperimenter. Jeg kan vælge at se dem igen eller jeg kan forlade området gennem lågen, hvor jeg kom ind.

3. Det røde palæ - Madpakkehuset

Når jeg kommer ud fra området med vandes eksperimenter, kan jeg se 'Det røde palæ', der også kaldes Madpakkehuset.

Det er et rødt træhus med brændeovn.

Når huset ikke er brugt til arrangementer, har jeg mulighed for at opholde mig i det røde palæ, slappe af eller nyde min medbragte mad.

Jeg kan også benytte de bænke og borde, der er opstillet på græsplænen.

Indenfor i Det røde palæ

Her kan jeg se, hvordan der ser ud inde i Det røde palæ.

Der er et rum med borde, bænke og stole, hvor man kan sidde ned. Der er siddepladser til ca. 20-25 personer.

Jeg kan også se en væv i huset.

Huset kan lejes til planlagte arrangementer i Randbøldalmuseets åbningstid.

Læs mere på <https://www.vejlemuseerne.dk/om-os/leje-af-lokaler/madpakkehuset/>

Brændeovn

Her kan jeg se mere af Det røde palæ.

Der er også en brændeovn. Man kan få brænde i museets reception.

På gensyn

Når jeg har set og oplevet det jeg vil på museet, kan jeg forlade det.
Det gør jeg ad samme indkørsel, som jeg kom ind.